

Orucun Edasının Şartları

Akıllı ve bulüğe ermiş her Müslüman, oruç tutmakla yükümlüdür. Bir kişinin fiilen oruç tutmasının farz olması için hasta, yolcu, ileri düzeyde yaşlı, hamile, emzikli olma ve çok ağır işlerde çalışma gibi bir mazeretin bulunmaması gerekir.

Orucun Geçerli Olmasının Şartları

1- Niyet Etmek

Ramazan ayında tutulan her oruç için ayrı ayrı niyet etmek gerekir. Çünkü her gün tutulan oruç müstakil bir ibadettir. Şafî mezhebine göre, "Ramazan orucuna niyet ettim." şeklinde niyet etmek gerekir. (Şirâzî, II, 600-601)

2- Orucu Bozan Şeylerden Sakınmak

3- Orucu Vaktinde Tutmak

Oruç gündüz vaktinde tutulur. Geceleyin tutulan ramazan orucu geçerli olmaz.

Orucun Sünnetleri

1- Sahura Kalkmak

تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً

"Sahur yemeği yiyiniz. Çünkü sahurda bereket vardır". (Tirmizî, "Savm", 18; İbn-i Mâce, "Siyam", 22)

2- İftar etmekte acele etmek

لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ

"İftar etmekte acele ettikleri sürece insanlar hayır içinde olurlar" buyurmuştur. (Buhârî, "Savm", 45; Tirmizî, "Savm", 13)

3- Orucu Açtıktan Sonra Dua Etmek

اللَّهُمَّ لَكَ صُومْتُ وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَبِكَ أَمِنْتُ دَهَبَ الظَّمَا وَابْتَلَّتِ الْعُرُوقُ وَثَبَتَ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى

"Allah'ım, senin için oruç tuttum, verdiğin rızıkla orucumu açtım, sana güvenip dayandım, sana inandım, susuzluğum gitti, damarlarım ıslandı, inşallah mükâfatım da gerçekleşti" diye dua ederdi. (Ebû Dâvûd, "Savm", 22)

Orucu Bozan Durumlar

Orucun esas yapısını oluşturan yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durma esaslarından birinin ihlal edilmesi ile oruç bozulur.

1- Bir Şeyler Yiyip İçmek

Yemek, içmek, her türlü alkollü içki ve uyuşturucu maddelerin alınması ve kullanılması bu kategoriye girer. Şafîlere göre yiyip içerek orucunu bozan kimse günahkâr olur. Ancak kefaret gerekmez sadece kaza gerekir. (Şirâzî, II, 610; Şirbinî, II, 178)

2- Ağza ve Burna Alınan Suyun İçeri Kaçması

Abdest alırken ağza ve burna verilen su, boğaza kaçmadıkça oruç bozulmaz. Su hatayla boğaza kaçarsa kaza gerektirir.

3- Dişler Arasında Kalan Kırıntıyı Yutmak

4- İsteyerek Ağız Dolusu veya Daha Fazla Kusmak

5- Ağız, Burun ve Kulak Yoluyla İlaç Almak

Orucu Bozmayan Durumlar

Bilerek ve isteyerek yapılması hâlinde orucu bozan şeyler, unutulmuş olarak yapıldığında oruç bozulmaz. Unutulmuş yapıldığında bu eylemler sırasında oruçlu olduğunu hatırlayan kimse derhal oruca aykırı olan işi terk edip oruca devam eder.

مَنْ أَكَلَ نَاسِيًا وَهُوَ صَائِمٌ فَلَيْتَمَ صَوْمُهُ فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ

"Kim oruçlu iken unutarak yerse orucunu tamamlasın. Çünkü ona Allah yedirmiş ve içirmiştir" (Buhârî, "Savm", 26) (benzeri için bk. Tirmizî, "Savm", 26)

ثَلَاثٌ لَا يُفْطِرُنَ الصَّائِمَ: الْحِجَامَةُ وَالْقَيْءُ وَالْإِحْتِلَامُ

"Üç şey orucu bozmaz: Kan aldırma, (istem dışı) kusma ve ihtilam olmak" (Tirmizî, "Savm", 24)

Kaynakça olarak kullandığımız Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayınlanmış olan **ORUÇ REHBERİ** kitabını PDF olarak indirmek için karekodu tarayabilirsiniz. Kitabı inceleyerek daha ayrıntılı bilgi edinebilirsiniz.

Hosgeldin
Ya Şehr-i
Ramazan

Oruç Rehberi

"Ey iman edenler, sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de oruç farz kılındı. Umulur ki korunursunuz." (Bakara Suresi, 183. ayet)

"Kim faziletine inanarak ve karşılığını Allah'tan bekleyerek orucunu tutarsa geçmiş günahları bağışlanır." (Buhari, İman 28, Savm 6)

Abdulkerim BAKIR
İHL Meslek Dersleri Öğretmeni

رَمَازَانُ مُبَارَكٌ

Orucun Tanımı

Dinî bir terim olarak “savm” kelimesi; müminin ibadet niyetiyle imsak vaktinden iftar vaktine kadar kendisini yeme, içme ve cinsel ilişkiden alıkoyması demektir.

لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ فَرْحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ وَ لَخُلُوفٌ فِيهِ أَطْيَبُ

عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ

“Oruçlunun iki sevinci vardır. Biri iftar ettiği zaman, diğeri de Rabbine kavuştuğu zamandır. Oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha güzeldir.” (Müslim, “Siyâm”, 164; Tirmizi, “Savm”, 55)

Orucun Fazileti

Müslümanlar, ayet ve hadislerde oruç tutmaya teşvik edilmiş, oruç tutanlar övülmüş, onlara Allah’ın rahmeti, O’nun rızası, sevap ve mükâfat vaad edilmiştir.

كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصِّيَامَ فَآتَهُ لِي وَأَنَا أَجْرِي بِهِ

“Oruç hariç, Âdemoğlunun her ameli kendisi içindir. Oruç ise benim içindir, onun ödülünü de ben vereceğim.” (Buhârî, “Siyâm”, 9)

مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَاعَدَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا

“Kim Allah için bir gün oruç tutarsa Allah yetmiş yıllık bir mesafe kadar onu cehennem ateşinden uzaklaştırır.” (Müslim, “Siyâm”, 168)

Oruç Tutmakla Yükümlü Kişiler

Ramazan ayına ulaşan akıllı, ergenlik çağına gelmiş erkek-kadın Müslüman oruç tutmakla yükümlüdür.

Şafî mezhebine göre bir kimseye orucun farz olması için; Müslüman olmak, akıllı olmak, bülûğa ermiş olmak ve mukim olmak; hayız ve nifas halinde olmamak şarttır. Ayrıca kişinin oruç tutmaya gücü yetmesi gerekir. (Şîrâzî, II, 586)

Gençler ve Oruç İbadeti

Gençlerin dindar olabilmelerinde, namazlarını kılabilmelerinde, oruçlarını tutabilmelerinde, diğer dinî görevleri yerine getirmelerinde dini öğrenmeleri kadar anne-baba, aile ve arkadaş çevresinin de etkisi vardır. Çünkü gençlerin iyi ve güzel olan şeylere alışmasında veya haramlara yönelmesinde arkadaş çevresinin tesiri büyüktür.

Oruç Tutmaya Engel Durumlar

Oruç tutmamın imkânsız veya çok meşakkatli, zor veya sakıncalı olduğu bazı özel durumlar sebebi ile bu kuralın dışına çıkılarak oruç tutulmayabilir.

1- Hastalık

Ramazan ayı içerisinde oruç tutamayacak derecede hasta olanlar ile oruç tuttuğu takdirde hastalığının artacağından endişe edenler oruç tutmayı ertelerler. Daha sonra sağlıklarına kavuştukları zaman tutamadıkları oruçları kaza ederler. İyileşme imkânı olmayan hasta ve yaşlıların fitre vermesi gerekmektedir.

2- Yolculuk

En az 90 km. mesafedeki bir yere gitmek üzere bulunduğu şehirden ayrılan ve gideceği yerde Hanefilere göre 15 günden az bir süre, Şafî mezhebine göre giriş ve çıkış günleri hariç dört günden az bir süre kalacak olan kimseye yolcu denir. (Şîrâzî, II, 590) Yolculuk sebebi ile tutulamayan oruçlar, Ramazan ayından sonra kaza edilir.

رَمَازَانُ مُبَارَكٌ

Farz Olan Ramazan Orucu

Akıllı ve bulûğa ermiş her Müslüman, oruç tutmakla yükümlüdür. Bir kişinin fiilen oruç tutmasının farz olması için hasta, yolcu, ileri düzeyde yaşlı, hamile, emzikli olma ve çok ağır işlerde çalışma gibi bir mazeretin bulunmaması gerekir.

Şartlarını taşıyan her Müslüman’ın Ramazan ayında oruç tutması farzdır. Çünkü Kur’an-ı Kerim’de,

فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ

“Kim bu aya (Ramazan ayına) ulaşırsa onu oruçlu geçirsin” buyurulmuştur. (Bakara, 2/185) Dolayısıyla meşru bir mazereti bulunmayan her Müslümanın Ramazan ayını oruçlu geçirmesi gerekir.

Ramazan Orucunun Kazası

Kaza orucu, vaktinde tutulmayan veya niyetlendikten sonra herhangi bir sebeple bozulan Ramazan orucunun Ramazan dışında tutulması demektir. Kazaya kalan oruçların tutulması farzdır.

وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ

“Kim de hasta veya yolcu olursa tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutar” buyurmuştur. (Bakara, 2/184)

Mezheplere Göre Kaza Orucu

Hanefî mezhebine göre kazayı ertelemek müstehap olmakla birlikte aynı yıl içerisinde tutma zorunluluğu yoktur. Şafî mezhebine göre, vaktinde tutulmayan bir Ramazan orucunun kazasını yerine getirmeden yeni bir Ramazanın gelmesi hâlinde kaza ile birlikte ayrıca fidye vermek de gerekir. (Şîrâzî, II, 623)

